

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№10

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 166 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-oktyabrda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoirazimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKTSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li	
TO'LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li	
O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOIIY TENGLIK VA QASHSHOQLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURSLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELLASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQRUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	

“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Toshtemirov To‘lqin Toirjonovich

Mustaqil izlanuvchi
V2025.1.PhD/Iqt5079

Annotatsiya: Maqolada qayta tiklanuvchi energiya ishlab chiqaruvchi kichik tadbirkorlik subyektlarini soliqqa tortish bo'yicha tadqiqot olib borilgan. Unda ushbu sohada faoliyat yuritayotgan kichik tadbirkorlik subyektlarining soliq to'lovlari tahlil qilingan hamda qayta tiklanuvchi energiya ishlab chiqaruvchi mikrofirmalarni soliq mexanizmlari orqali rag'batlantirish taklif etilgan. Shuningdek, tadqiqot yakunida tegishli xulosalar shakllantirilgan.

Kalit so'zlar: kichik tadbirkorlik subyektlari, mikrofirma, kichik korxona, qayta tiklanuvchi energiya, soliq, soliq imtiyoz, soliq rejimi.

Abstract: In the article, research was conducted on the taxation of small business entities producing renewable energy, tax payments of small business entities in this field were analyzed, incentives for micro-firms producing renewable energy through tax mechanisms were proposed, and conclusions were drawn.

Key words: small business entities, micro-firm, small enterprise, renewable energy, tax, tax relief, tax regime.

Аннотация: В статье проведено исследование налогообложения субъектов малого предпринимательства, производящих возобновляемую энергию, проанализированы налоговые выплаты субъектов малого предпринимательства в этой сфере, предложено стимулирование микрофирм, производящих возобновляемую энергию через налоговые механизмы, сделаны выводы.

Ключевые слова: субъекты малого предпринимательства, микрофирма, малое предприятие, возобновляемые источники энергии, налог, налоговые льготы, налоговый режим.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi qayta tiklanadigan energetika sohasida Markaziy Osiyoda yetakchi bo'lishi uchun katta tabiiy resurslar va strategik geografik joylashuv imkoniyatlariga ega davlat hisoblanadi. O'zbekistonda quyosh, suv va shamol energiyasi kabi qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanishni rag'batlantirish bo'yicha bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

2017–2024-yillarda elektr energiyasi ishlab chiqarish 38 foizga oshib, 81,5 milliard kilovatt soatga yetdi. Jumladan, xususiy sektorga keng yo'l ochilgani tufayli 11,2 gigavattli qo'shimcha quvvat yaratilgan. Natijada xususiy sektorning generatsiyadagi ulushi 24 foizga, “yashil” energiya hissasi esa 16 foizga yetgan.

Shu davrda aholi daromadi 1,6 barobarga oshib, yangi turdagi maishiy texnikalardan foydalanilayotgani sababli xonadonlarda elektr iste'moli 21 milliard kilovatt soatdan oshgan. Bu 2016-yildagiga nisbatan 2 barobarga ko'pdir.

2030-yilga borib, mamlakat aholisi 41 millionga yetishi, iqtisodiyot esa 1,5 barobarga o'sishi prognoz qilinmoqda. Shunga mutanosib ravishda, sanoatda 45 milliard dollarlik qo'shilgan qiymat yaratish, xizmatlar hajmini 3 barobarga oshirish rejalashtirilgan.

Rejalashtirilgan ko'rsatkichlarga erishish uchun eng avvalo barqaror elektr ta'minoti zarur. Hisob-kitoblarga ko'ra, 2030-yilda 117 milliard kilovatt soat, 2035-yilda esa 135 milliard kilovatt soat elektr energiyasi talab etiladi. Ya'ni, bu hozirgidan 1,7 barobarga ko'pdir¹.

Shu bois, O'zbekiston Respublikasida "yashil" elektr energiyasini ishlab chiqarish orqali uning tannarxini pasaytirish borasida bir qator ishlar amalga oshirilmoqda. Xorijiy ekspertlar ham O'zbekiston sharoitida "yashil" energiya imkoniyatlarining yuqoriligini ta'kidlamoqdalar.

Shundan kelib chiqib, 2030-yilga borib jami generatsiyada "yashil" energiya ulushini 50 foizdan oshirish rejalashtirilgan. Jumladan, 3 mingta mikrogidroelektr stansiyalarida 164 megavatt, shuningdek, quyosh va shamol qurilmalari hisobiga 750 megavatt quvvatni ishga tushirish ko'zda tutilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Qayta tiklanuvchi energiya ishlab chiqaruvchi kichik tadbirkorlik subyektlarini soliqqa tortish masalalari ko'plab olimlar tomonidan o'rganilgan. I. Rybalchenkoning fikriga ko'ra, energiya tejash va energiya samaradorligi siyosatini barcha sohalarga to'liq hamda samarali joriy etish uchun davlat soliq imtiyozlarini kengaytirish imkoniyatlarini ko'rib chiqishi lozim. Unga ko'ra, korxonalar uchun soliq imtiyozlari bilan bir qatorda jismoniy shaxslar uchun ham kompensatsiya qilinadigan daromad solig'i bo'yicha tadbirlar ro'yxatini kengaytirish zarur, bu esa kommunal resurslar iste'molchilarini yanada faol jalb etish imkonini beradi.

I. O'roqboyevning ta'kidlashicha, O'zbekistonning "yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasi va qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar mamlakatning ekologik barqarorligi, iqtisodiy o'sishi hamda ijtimoiy farovonligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Bu borada O'zbekistonda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar va xususiy sektorni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan siyosat natijasida biznes muhiti sezilarli darajada yaxshilanmoqda. Biznes vakillari bilan ochiq muloqot o'rnatilishi, huquqiy va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining joriy etilishi hamda qulay investitsiyaviy sharoitlarning yaratilishi mamlakatning investitsiya jozibadorligini oshirmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada ilmiy abstraksiya, tahlil, sintez, induksiya va deduksiya usullaridan foydalangan holda kichik tadbirkorlik subyektlarining soliq yukiga oid xorijiy hamda mahalliy iqtisodchi olimlarning tadqiqotlari o'rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Aholining energiya manbalariga bo'lgan talabini qondirish maqsadida har yili ko'plab loyihalar amalga oshirilmoqda. Bunda eng salohiyatli yo'nalishlardan biri suv resurslaridan samarali foydalanish, ya'ni gidroenergetika sohasini rivojlantirish hisoblanadi.

Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 28-martdagi "Respublika hududlarida mikro gidroelektr stansiyalari tarmog'ini rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-129-son² qaroriga muvofiq, 2025–2026-yillarda umumiy quvvati 167 megavatt bo'lgan 2 983 ta mikro gidroelektr stansiyasi barpo etilishi belgilangan. Ushbu loyihalar natijasida 500 million kilovatt soat ekologik toza elektr energiyasi ishlab chiqarilishi, 151 million metr kub tabiiy gaz iqtisod qilinishi kutilmoqda.

Qurilish davrida 1 200 nafar, loyihalar ishga tushganidan keyin esa 520 nafar fuqaro doimiy ish o'rniga ega bo'ladi³.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 10-fevraldagi "Tadbirkorlik subyektlarini toifalarga ajratish mezonlari hamda soliq siyosati va soliq ma'muriyatchiligini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-21-son Farmoniga muvofiq, kichik tadbirkorlik subyektlariga quyidagilar kiritilgan⁴:

Mikrofimlar — ta'sischilari (ishtirokchilari) jismoniy shaxslar bo'lgan hamda jami daromadi kalendar yil davomida 1 milliard so'mgacha bo'lgan tadbirkorlik subyektlari.

Kichik korxonalar — jami daromadi kalendar yil davomida 1 milliard so'mdan 10 milliard so'mgacha bo'lgan, shuningdek, ushbu kichik bandning uchinchi xatboshisida ko'rsatilganidek, ta'sischilari (ishtirokchilari) yuridik shaxslar bo'lgan tadbirkorlik subyektlari (1-jadval).

1 <https://president.uz/uz/lists/view/7842>

2 <https://lex.uz/uz/docs/-7462039>

3 <https://lex.uz/ru/docs/7462039>

4 <https://lex.uz/docs/6379809>

1-jadval. “Yashil” energetika ishlab chiqaruvchi kichik tadbirkorlik subyektlari tomonidan to’lanadigan soliqlar to’g’risida ma’lumot

№	Soliq rejimi	Mikrofirma	Kichik korxona
1.	Soddalashtirilgan soliqlar rejimi	Aylanmadan olinadigan soliq (4 foiz); Yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliq Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig’i; Ijtimoiy soliq (12 foiz); Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig’i (12 foiz).	Soliq kodeksining 461-moddasiga asosan kichik korxonalar soddalashtirilgan soliqlar rejimini tanlay olmaydilar.
2.	Foyda va qo’shilgan qiymat solig’i rejimi	Qo’shilgan qiymat solig’i (12 foiz); Foyda solig’i (15 foiz); Yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliq; Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig’i; Ijtimoiy soliq (12 foiz); Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig’i (12 foiz).	Qo’shilgan qiymat solig’i (12 foiz); Foyda solig’i (15 foiz); Yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliq; Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig’i; Ijtimoiy soliq (12 foiz); Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig’i (12 foiz).

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 16-fevraldagi “2023-yilda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini va energiya tejovchi texnologiyalarni joriy etishni jadallashtirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi PQ–57-son⁵ qarorining 9-bandiga muvofiq, umumiy quvvati 100 kVtgacha bo’lgan qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini o’rnatgan va ulardan foydalanuvchi shaxslarga, ular foydalanishga topshirilgan kundan boshlab uch yil muddatga ayrim soliqlar bo’yicha soliq imtiyozlari taqdim etilgan.

Jumladan, ushbu qurilmalar bo’yicha yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliq, alohida turuvchi qurilmalar bilan band bo’lgan yer uchastkalari bo’yicha yuridik shaxslardan olinadigan yer solig’i, shuningdek, elektr energiyasini umumiy tarmoqqa sotishdan olingan foyda bo’yicha foyda solig’ini to’lashdan ozod etish belgilangan. Mazkur qaror bilan foyda solig’i to’lovchi kichik tadbirkorlik subyektlariga elektr energiyasini umumiy tarmoqqa sotishdan olingan foyda bo’yicha soliq imtiyozi taqdim etilgan bo’lsa-da, aylanmadan olinadigan soliq to’lovchilar uchun elektr energiyasini umumiy tarmoqqa sotishdan olingan daromadga soliq imtiyozi nazarda tutilmagan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagilardan kelib chiqib, umumiy quvvati 100 kVtdan ortiq “yashil” energiya ishlab chiqaruvchi kichik tadbirkorlik subyektlarini ham qo’llab-quvvatlash, ularning faoliyati uchun teng raqobat muhitini ta’minlash maqsadida elektr energiyasini umumiy tarmoqqa sotishdan olingan daromadni foyda solig’i va aylanmadan olinadigan soliqdan ozod etish zarur deb hisoblanadi.

O‘zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish nafaqat mamlakatning energetika mustaqilligini ta’minlash imkoniyatini yaratadi, balki barqaror iqtisodiy o’sishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi. “Yashil” energiyaga o’tish orqali O‘zbekiston uglerod chiqindilarini kamaytirishi, qazib olinadigan yoqilg’ilarga qaramlikni qisqartirishi hamda energiyaga bo’lgan talabning ortib borayotgan sharoitida barqaror ta’minotni yo’lga qo’yishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati:

1. Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодекси.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 10 февралдаги “Тадбиркорлик субъектларини тоифаларга ажратиш мезонлари ҳамда солиқ сиёсати ва солиқ маъмуриятчилигини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ – 21-сон Фармони.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 16 февралдаги “2023 йилда қайта тикланувчи энергия манбаларини ва энергия тежовчи технологияларни жорий этишни жадаллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ–57-сон қарори.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2025 йил 28 мартдаги “Республика ҳудудларида микро гидроэлектр станциялари тармоғини ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ – 129-сон қарори.
5. А.Вахабов, Ш.Хажикабиев, Г.Утемуратова “Зеленая экономика”. Учебник Т.: “Инновационное развитие”. – 2023. – 208 с.
6. <https://president.uz>
7. <https://financnenoviny.com>
8. <https://moluch.ru>

5 <https://lex.uz/uz/docs/-6385716>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>